

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

Методичні вказівки до семінарських занять

з дисципліни «Етика та естетика»

для студентів ОКР «Бакалавр» за напрямом підготовки 6.151701

« Харчові технології» денної форми навчання

Мелітополь, 2017

ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА. Методичні вказівки до семінарських занять з
дисципліни «Етика та естетика»
для студентів ОКР «Бакалавр» за напрямом підготовки 6.051701
« Харчові технології» денної форми навчання
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
2017. – 23 с.

Розробник: ст.викладач кафедри С Г Н ТДАТУ Зімонова О.В.

Рецензент : канд.пед.наук, доцент кафедри іноземних мов Титова О.А.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук 2017 року , протокол № 6 від 30 січня 2017р.

Затверджено методичною комісією факультету АТЕ _____, протокол №

Зміст

Опис навчальної дисципліни	3
Мета і завдання.....	4
Семінарське заняття №1.....	6
Семінарське заняття №2	7
Семінарське заняття №3.....	10
Семінарське заняття №4.....	12
Семінарське заняття №5.....	14
Семінарське заняття №6-7.....	17
Запитання для підвищення рейтингу.....	19
Список літератури.....	21

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		(денна або заочна)	
Кількість кредитів-3	Галузь знань 18"Виробництво та технології"	вибіркова	
Загальна кількість годин –90	Напрямок підготовки 181 «Харчові технології»	Курс	Семестр
Змістових модулів –2		2-й	3-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять –2 самостійна робота студента –3	Шифр та назва	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	12год.
		Лабораторні заняття	год.
		Практичні заняття	год.
		Семінарські заняття	14год.
		Самостійна робота	64год.
		Форма контролю: Диференційований залік	
		екзамен або диференційний залік	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни “Етика та естетика ” є формування у студентів глибокого розуміння питань з етиці та естетики ,надання опиту в розгляданні моральності вчинків людини, допомогти розглянути головні поняття та категорії етики та естетики , її принципів, структури, задач, методів, позицій методології в оцінки моральності поведінки людини .

Завданнями дисципліни є:

- надати інформацію з теоретичних основ етики та естетики;
- розкрити поняття про моральність вчинків людини, її морального вибору
- надати інформацію з основних моральних законів та принципів людини ;
- надати інформацію як людина може робити свій моральний вибір.
- навчити студента як робити моральний вибір, враховуючи інтереси другої людини й суспільства, вирішувати моральні, естетичні проблеми та ситуації у цілому;
- надати допомогу в практичному рішенні етично-естетичних задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- : закономірності формування етичної структури суспільства, джерела та фактори етичної стратифікації;
- основні складові етичної мобільності, склад етичної структури сучасного;
- основні естетичні поняття, визначати предмет естетики та її завдання;;
- етапи становлення етичної та естетичної думки в Україні та Росії; що входить до складу культури поведінки людини;

уміти:

- використовувати систему етичних індикаторів для визначення змісту етичних інтересів та орієнтацій людини ;
- співвідносити прекрасне з безобразним, підвищене з низинним;
- використовувати основи сучасного етикету у житті;
- використовувати знання для більш комфортних та толерантних відносин у житті.
- формувати основні морально-етичні вимоги як для свого життя, так і для навколишнього суспільства.
- використовувати набуті знання для конкретних умов
- обґрунтувати свій або чужий моральний вибір для конкретних умов

Змістовий модуль 1. Етика

Семінарське заняття 1. Предмет і завдання етики.

Запитання до семінару:

1. Предмет етики
2. Методологічні принципи етики
3. Основні завдання і функції етики.
4. Значення етики

Методичні поради

Приступаючи до вивчення етики, необхідно спочатку коротко зупинитися на вживанні понять "мораль", "моральність", "етика". Із самого початку потрібно підкреслити, що слова "мораль" і "моральність" будуть застосовуватися як синоніми, оскільки вони відносяться до одного кола об'єктивних явищ соціального життя, людських вчинків, звичаїв і повсякденної моральної свідомості. І від них варто відрізнити "етику" як науку про мораль. Мораль, моральність – об'єктивні, соціальні явища, а етика – теорія цього явища, наука, предметом якої є моральність. Етика розглядає мораль як конкретно-історичне соціальне явище, виражаючи його в системі визначених законів, цінностей, ідеалів, норм, принципів і категорій. Етика осмислює моральність у світлі визначеної філософсько-історичної концепції, дає їй світоглядну інтерпретацію. В етиці розрізняють два типи проблем: питання про те, як повинна чинити людина (нормативна етика) і теоретичні питання про походження і сутність моралі (філософська етика). Завдання етики полягає не тільки в тому, щоб описувати і пояснювати мораль, а насамперед у тому, щоб зорієнтувати особистість на найвищі взірці відносин між людьми і світом в цілому.

Контрольні питання до заняття:

1. Чим обумовлена зміна предмету етики?
2. Визначите значення понять етика, мораль, моральність.
3. Яке місце етики в системі гуманітарного знання?
4. Чи можна без теоретичного знання предмету етики управляти процесом формування етичної свідомості особи і суспільства?
5. Чому етика з'явилася як частина філософського знання?
6. Як співвідносяться етика і мораль?

Теми рефератів:

1. Філософія і етика. Етика та мораль.
2. Роль етики в етичному розвитку суспільства.

Література:

1. Бакштановский В. И. Этика как практическая философия. - М., 1985.
2. Гусейнов А. А. Введение в этику. _ М., 1985.
3. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика, - М., 2000.
4. Дробницкий О. Г. Проблемы нравственности. - М., 1977.
5. Кондрашов В. А., Чичина Е. А. Этика. Эстетика. – Ростов-на-Дону, 2000.
6. Дж. Мур. Принципы этики. - М., 1964.

Семінарське заняття 2. Історія етичних учень.

План:

1. Розвиток і формування філософсько-етичного світогляду в історії етичної думки.
2. Специфіка особливості моральних відносин.
3. Етична регуляція епохи феодалізму.
4. "Ієрархічна" мораль Середньовіччя.
5. Буржуазна мораль.
6. Моральні пошуки ХХ століття.

Готуючись до заняття слід звернути увагу на:

Основні характеристики, тенденції світового морального процесу ХХ століття народжуваної філософсько-етичної думки на Сході і на Заході. Становлення філософсько-етичного світогляду в Стародавньому Китаї та Індії. Поняття людини, особи: проблеми сенсу життя та смерті, вищі моральні цінності, ідеал. Специфіка етичних поглядів в історії наукової думки. Людина в Давньокитайській філософії. Давньоіндійська філософсько-етична думка. Основні риси моральної проблематики в індійській філософії. Розробка етичної проблематики в античній філософії. Етика Арістотеля: вчення про щастя; вчення про чесноти, вчення про дружбу. Етика Епікура. Етичні погляди Середньовіччя. Ідея Бога як морального Абсолюту. Етика Нового часу. Орієнтація на виявлення натуралістичних засад моралі, на пошук гармонії між об'єктивними і суб'єктивними її визначниками. Утилітаризм. Теорія розумного егоїзму. Етика німецької класичної філософії (І. Кант, І. В. Гегель, Л. Фейєрбах), Етичні пошуки вітчизняної філософії. Розробка етичної проблематики в Києво-Могилянській академії. Етичні погляди Г. Сковороди. Революційно-демократична думка (В. Г. Белінський, О. І. Герцен, М. О. Добролюбов, М. Г. Чернішевський, М. Драгоманов, І. Франко та ін.). Етична думка ХХ століття.

Контрольні питання до заняття:

1. В чому полягає проповідь аморалізму в ученні софістів?
2. Поясніть сенс понять: евідемонізм, гедонізм, аскетизм, чеснота, порок,

розсудливість.

3. Як розумів Аристотель своєрідність етичних відчуттів?
4. У чому полягає особливість релігійної етики?
5. Поясніть думку Гоббса про природний стан «війни всіх проти всіх» і необхідності суспільного договору.
6. Сформулюйте категоричний закон Канта і поясніть його зміст.
7. Чим характерна французька освіта?
8. Які основні проблеми в етиці екзистенціалізму?

Додаткові запитання:

1. Естетичні учення Стародавнього Сходу.
 - 1.1. Християнство, буддизм, іслам, конфуціанство.
2. Антична етика як вчення про чесноти.
 - 2.1. гедонізм, евідемонізм.
 - 2.2. етичні погляди Сократа. Платона. Аристотеля.
3. Теологічне обґрунтування моралі в середньовічній етиці.
 - 3.1. моральна концепція християнства.
 - 3.2. мораль як воля Бога в етиці Августина Блаженного.

Самостійна робота

Теми рефератів:

1. Філософсько-етичні погляди античних представників. Етика Аристотеля. Етичний ідеал Епікура.
2. Етика Б. Спінози і Т. Гоббса. Етика представників німецької класичної філософії.

Література:

1. А. А. Гусейнов. Т. Ирлитц. Краткая история этики. - М., 1987.
2. Грюнебаум Г. Э. Классический ислам. - М., 1988.
3. Золотухина - Аболина Е. В. Этика. – Ростов-на-Дону.. 1998.
4. Кондрашов В. А., Чичина Е. А. Этика. Эстетика. – Ростов-на-Дону, 2000.

Семінарське заняття 3. Походження моралі, її сутність, специфіка, властивості та функції. Моральна свідомість та категорії етики . Моральні аспекти глобальних проблем сучасності

План:

1. Первісні форми моралі
2. Мораль і релігія
3. Мораль і мистецтво
4. Мораль і економіка
5. Структура моральної свідомості

6. Категорії моральної свідомості: Добро і зло, сенс життя, обов'язок, відповідальність,
7. Категорії моральної самосвідомості: честь, гідність, совість, сумління, розкаяння

Поради щодо підготовки до заняття

Зверніть увагу на те, що мораль – це історичне явище і крихкий продукт цивілізації. Вона породжується необхідністю узгодження поведінки кожної людини з інтересами інших людей і суспільства в цілому. Соціальне призначення моралі полягає у сприянні формуванню гуманних відносин між людьми, врегулюванню не тільки норми громадського життя, але і за допомогою свідомості впливати на різні аспекти людського життя. У зв'язку з цим, вона виконує ряд соціальних функцій, найважливішими з яких є: пізнавальна, регулятивна, ціннісно-орієнтуюча і виховна.

Індивідуальний світ людини складний і різноманітний, оскільки складається з почуттів і вчинків людини, надії і розчарувань. Ці поняття тісно зв'язані між собою і створюють систему, на вищому рівні якої розташовуються поняття ідеалу і сенсу життя. За допомогою даних понять особистість ставить і вирішує свої життєві завдання, пізнає і впливає на навколишнє середовище. Моральний ідеал – це все краще, що вироблено мораллю людства на даному етапі її розвитку і з'єднано в тканині особистісного існування. Функції сакрального ідеалу у свідомості людини полягають у тому, що: а) він дозволяє оцінювати поведінку інших людей; б) встановлює орієнтир для самовдосконалення. Моральний ідеал особистості служить вищим орієнтиром її поведінки.

Іншим світоглядним поняттям, що має важливе значення для становлення морального світу особистості, є поняття сенсу життя, що додає їй цінність. Уміння визначити сенс життя – це здатність регулювати свою життєдіяльність у цілому.

З погляду сенсу вищого Блага виділяють наступні типи обґрунтування сенсу життя: гедонізм, прагматизм, корпоративізм, гуманізм тощо. Марксизм вбачає сенс життя людини в служінні суспільному прогресу, благу і щастю людей. Уявлення про сенс життя у кожної людини індивідуальне, згідно з його можливостями і здібностями, освітою і вихованням. Визначити особистісний сенс життя – це значить осмислити життя у всій його суті, пояснити, що в ньому справжнє і що є надуманим, визначити не тільки основні завдання і цілі життя, але і реальні засоби їхнього здійснення.

Вивчаючи цю тему, варто звернути увагу на "Золоте правило моральності". Моральне значення "золотого правила" визначається затвердженням норм й обов'язку особистості, відповідальністю і здатністю діяти у відповідності зі своїми уявленнями про найкраще.

Серед актуальних питань етики особливе місце займає проблема співвідношення загальнолюдського і класового в моралі. Поняття "загальнолюдські моральні норми" може розглядатися в декількох аспектах.

Насамперед це сукупність норм і правил, іменованих звичайно "простими" чи "елементарними", що виражають найбільш істотні моменти моралі. До "елементарних" норм і правил відносять досить широке коло вимог, що або забороняють якісь діяння, або спонукають до діянь у дусі загальної користі, взаємної згоди. Інший аспект поняття "загальнолюдські моральні норми" етика пов'язує з ідеєю рівності, об'єднання, взаємозалежності людей у суспільстві. Ще один аспект поняття простих норм моралі полягає в тому, що загальнолюдське в ній формувалося як те, що заслуговує загальної поваги і вдячності за всіх часів. Варто враховувати, що всі загальнолюдські норми, що мають вікову давнину, моралі в дійсності завжди так чи інакше наповнені конкретно-історичним і неминуче класовим змістом у кастовому чи класовому суспільстві. Ігнорування класового підходу до загальнолюдських норм призводить або до морального догматизму, або до морального релятивізму. У той же час, загальнолюдські цінності одержують пріоритетне значення перед класовими цінностями.

Категорії етики – гранично узагальнюючі поняття моральної свідомості, у сукупності створюючи систему моральних орієнтацій, відносин і оцінок життєдіяльності людей, способів ціннісних регуляцій і саморегуляцій суспільних і особистісних відносин. До них відносяться: добро і зло, обов'язок, відповідальність, совість, достоїнство і честь, щастя і сенс життя та такі інші.

Загальна характеристика етичних категорій може бути надана лише на підставі конкретно-історичного аналізу і розкриття їхнього сенсу та функцій. Потрібно звернути увагу на соціально-історичну і класову природу змісту етичних понять, їх рухливість, мінливість, залежність від конкретних форм моральної регуляції людських відносин в ту чи іншу історичну епоху. При вивченні специфіки етичних категорій потрібно виділити нормативно-оцінний і аспекти, що ціннісно орієнтують, їхній зміст. Етичні категорії містять у собі елементи ідеально належного характеру, тлумачення того, якими повинні бути уявлення людини про добро і зло, обов'язки, відповідальність, совість, щастя, сенс життя і які способи їхнього досягнення в практичній моральній поведінці.

Поява і поглиблення напруженості у відносинах між людиною і природою – результат необачного заполітизованого сучасного суспільного розвитку. Теперішній стан оточуючого людину середовища загрожує перш за все подальшому існуванню людства взагалі. Проблеми екології оточуючого людину середовища вимагає вироблення нового типу світогляду, який би ґрунтувався на якісно нових цінностях. Екологічна загроза поставила етику перед багатьма проблемами, які потребують переосмислення місця людини у природі та космосі. Екологічна проблематика дає етиці можливість уточнити зміст багатьох її категорій, поглибити аналіз теми моральної активності людини будь-якої професії, ствердження нових ціннісних, світоглядних орієнтацій та установок у ставленні до природи і самої себе. Природо-перетворювальна діяльність людини стала зараз предметом поглибленого дослідження, оскільки гуманність полягає не тільки у ставленні до людини як

до мети, але й у дбайливому ставленні до природи як життєвого простору. Успішні вирішення завдань з поліпшення екологічної ситуації можливо тільки за умови розширення екологічної свідомості людства, підйому екологічної культури і знань у цій галузі.

Формування екологічної культури особистості виступає якнайважливіша закономірність сучасного етапу розвитку суспільства. Екологічна культура особистості – це сукупність екологічних знань, філософські концепції етичних принципів, а також, певних навичок, почуттів і переконань, що відбивають проблеми взаємодії суспільства і природи, спрямованих на створення і організацію оптимальних умов для подальшого розвитку людини, збереження її здоров'я, на дбайливе ставлення до природи, як найважливішої морально-соціально цінності в житті сучасного суспільства.

Контрольні питання до заняття:

1. Сформулюйте причини виникнення моралі.
2. Чим характерний гуманізм?
3. Характеристика етичної і моральної діяльності.
4. Охарактеризуйте моральні принципи.
5. Чи існувала мораль в первісно-родовому суспільстві?
6. Що таке «моральний ідеал»?
7. Охарактеризуйте категорії етики.
8. Теорії походження моралі.
9. Поняття про «добро і зло».
10. Дайте характеристику морально-позитивних і – негативних якостей людей в суспільстві.
11. Зіставте основні принципи моралі в архаїчний період і античну епоху.
12. Зіставте основні принципи моралі в період Середньовіччя і епоху Відродження.
13. Зіставте основні принципи моралі в епоху Реформації і XVII - XVIII ст.
14. Представте основні принципи моралі в Новітній час.
15. «Зло має ланцюгову реакцію». Обґрунтуйте відповідь

Додаткові питання :

1. Характеристика категорій етики.
2. Основні принципи моралі в архаїчний період, епохи Античної, Середньовіччя, Відродження, Новий час

Самостійна робота

Теми рефератів:

1. Етика представників сучасної філософії.
2. Гуманізм як ідея моральності. Етика і ненасильство.
3. Характеристика основних принципів і категорій етики.
4. Теорії походження моралі. Золоте правило моральності.

Література:

1. Гусейнов А. А., Апресян. Этика. - М.. 2000.
2. Гусейнов А. А. Золотое правило нравственности. - М.. 1989.
3. Ильин И. А. О сопротивлении злу силою. - М..1993.
4. Кондрашов В. А., Чичина Е. А. Этика. Эстетика. – Ростов-на-Дону, 2000.
5. Этика и эстетика: Учебное пособие для самостоятельного изучения дисциплины / Сост., Пальм Н. Д., Гетало Т. Е., Тарасенко И. В. и др. – Х., 2004.

ЗМ 2. Естетика.

Семінарське заняття 4.Предмет та завдання естетики. Основні естетичні концепції .

План:

1. Естетика як філософська дисципліна
2. Предмет і структура естетичного знання.
3. Завдання та функції естетики.
4. Естетика античного світу і середньовіччя.Естетика Нового часу.
5. Бароко и класицизм. Філософія мистецтва Просвітництва.

Поради щодо підготовки до заняття

Приступаючи до вивчення естетики важливо усвідомити, що її основні ідеї розвивалися в межах філософії і в конкретних мистецтвознавчих дослідженнях. взаємозв'язок естетики з філософією полягає в тому, що її теоретичні принципи і метод залежать від світоглядних позицій і конкретної методології філософської концепції конкретного мислителя певного філософського напрямку.

Естетика постійно взаємодіє з мистецтвознавством, поповнюючи свій арсенал конкретним мистецтвознавчим матеріалом, збагачується аналізом сучасного стану мистецтва і, у свою чергу, виробляє систему теоретичного знання, що визначає сітку ціннісних орієнтацій для самого мистецтва. Формуючи загальні принципи аналізу художньої творчості, естетика створює методологічні основи для художньої критики.

Необхідно відзначити ще одну особливість естетики – як самостійна система теоретичного знання вона сформувалася до середини XVIII століття і пов'язують цей процес з діяльністю німецького мислителя Баумгартена. Але вивчення історії естетики іде в глибини століть, у міфологію, до філософських вчень Платона і Аристотеля, Августина Блаженного та іншого мислителів. У цьому випадку можна говорити про естетичні уявлення і погляди, але існуючих не самостійно, а в межах філософських, теологічних чи художніх концепцій.

Приступаючи до вивчення теми необхідно усвідомити, що естетика є найскладнішою дисципліною серед курсів філософського циклу. Сучасна естетична теорія ґрунтується на багатовіковій культурній спадщині людства.

Знання історії естетики дає можливість простежити внутрішню логіку руху естетичної думки, збагатитися досягненнями класичної естетичної думки минулих років.

Вивчення історії естетичної думки має загальнокультурне значення, яке полягає в тому, що естетика кожної епохи не тільки виявляє її "художній інваріант", а й допомагає зрозуміти єдність, цілісність, органічність усієї культури. Естетика пов'язує художню і філософську діяльність епохи з науковою думкою, з ідеологією, з моральними принципами, політичною і релігійною свідомістю.

Вивчення історії естетики допоможе сформувати той необхідний теоретичний і методологічний рівень, що необхідний для розуміння і вивчення наступних тем.

Контрольні питання:

1. Поняття Платона і Аристотеля про мораль.
2. Дайте характеристику християнської чесноти і моралі.
3. Характеристика моралі суспільства в різні періоди розвитку людства.
4. Чим обумовлено існування чеснот і пороків?
5. Виявите основні причини появи пороків.
6. Назвіть відомі вам види чеснот.
7. Які історичні форми справедливості, моралі, совість, чести, довга і т. п.?
8. Охарактеризуйте принципи моралі в епоху науково-технічної революції.
9. Гармонізація етичних відчуттів особи: щастя, сенс життя.

Питання :

1. Проблеми в систематизації категорій етики і систематизації етичних відчуттів. Чесноти і пороки.
2. Позитивні етичні (чесноти) відчуття: добро, борг, любов, совість.
3. Негативні етичні відчуття (пороки): Аморальні відчуття, зло, проблеми морального відчуження особи.
4. Гармонізація етичних відчуттів сучасної особи: щастя, сенс життя.

Самостійна робота

Теми рефератів:

1. Аморалізм: особливості прояву і мотивації. Фальшиві етичні відчуття і етична потворність.
2. Сенс життя і щастя. Любов і етичний борг. Чесноти і пороки.

Література:

1. Гусейнов А. А. Апресян Р. Г. Этика. - М.. 2000.
2. Золотухина - Аболина Е. Г. Курс лекций по этике. – Ростов-на-Дону. 1989.
3. Карсавин Л. П. Добро и зло. СПб.. 1994.

4. Кондрашов В. А., Чичина Е. А. Этика. Эстетика. – Ростов-на-Дону, 2000.
5. Дж. Мур. Принципы этики. - М.. 1984.
6. Скрипник А. П. Моральное зло в истории этики и культуры. - М.. 1992.
7. Этика и эстетика: Учебное пособие для самостоятельного изучения дисциплины / Сост., Пальм Н. Д., Гетало Т. Е., Тарас

Семінарське заняття 5. Естетична свідомість і її структура. Основні категорії та поняття естетики

План

1. Естетичне відношення людини до дійсності (потреба, цінність, діяльність)
2. Поняття естетичної свідомості.
3. Структура естетичної свідомості: естетичні судження, естетичний смак, естетичне чуття, естетичний ідеал
4. Сутність і специфіка естетичного.
5. Прекрасне і потворне.
6. Трагічне і комічне. Піднесе і низьке

Поради щодо підготовки до заняття

Вивчення даної теми має особливе значення. Тут необхідно відзначити, що естетична практика суспільства створює не тільки світ естетичних цінностей, багатство естетичних потреб людини, а й систему понять, естетичних категорій, у яких закріплений досвід естетичного освоєння світу.

Категорія "естетичне" – найбільш загальна і системотворююча категорія естетики, що характеризує специфіку усіх форм естетичної діяльності, як однієї з форм людської діяльності.

Естетичне – це специфічно духовне, почуттєве ставлення людини до навколишнього світу.

Для з'ясування сутності естетичного необхідно зрозуміти, що народжуючись разом із практичною, утилітарною потребою, естетична потреба зростає і розвивається лише в міру того, як розвивається воля людини, незалежність його від природної необхідності. Світ естетичного – це світ, де людина вільна від миттєвої практичної потреби, що дозволяє їй діяти вільно, розвивати і реалізувати багатоаспектність людської природи.

Вивчаючи матеріал по даній темі важливо відзначити, що естетичні категорії – прекрасне - потворне, піднесене – низьке, трагічне – комічне і такі інші, – це духовна модель естетичної практики, де форми діяльності закріплюються у формах думки. От чому в змісті категорії міститься

закономірність існування естетичного явища. При цьому необхідно вичленувати категорії, що характеризують усі сфери людської життєдіяльності: це – прекрасне і потворне, піднесене і низьке, а також категорії, що відбивають явища громадського життя – трагічне, комічне тощо.

Такі категорії як: художнє, високохудожнє, художній образ, художня форма, зміст і інші, – характеризують сферу мистецтва і відбивають досягнення людської діяльності в сфері художньої творчості.

Контрольні питання до заняття:

1. Характеристика моральних цінностей в різні епохи формування людського суспільства.
2. Представте характеристику понять «добра» і «зла».
3. Розкрійте поняття «імморалізм» і його види.
4. Характеристика поняття «імперативу» по І. Канту.
5. Роль культури і етики в житті людини по А. Швейцеру.
6. Сформулюйте основні завдання професійно-етичного виховання.
7. Як співвідносяться діловитість і доброта в професійних відносинах?
8. Чому не можна добиватися успіху метою утиску інтересів і приниження достоїнств людей?
9. Перерахуйте етичні вимоги до діяльності керівника.

Питання додаткові

:

1. Етична підготовка до професійної діяльності.
2. Медична етика, інженерна етика, журналістська етика.
3. Педагогічна етика.
 - функціонування педагогічної моралі
 - етична діяльність вчителя
 - етичні відносини між вчителем і учнем, вчителем і батьками.

Самостійна робота

Теми рефератів:

1. Етико-педагогічні ідеї в історії вітчизняної та зарубіжної соціальної і педагогічної думки.
2. Особливості вирішення етичних конфліктів в системі «вчитель-учень».

Література:

1. Кондрашов В. А., Чичина Е. А. Этика. Эстетика. – Ростов-на-Дону, 2000.
2. С. Д. Лаптенюк. Особенности профессиональной этики и ее роль в нравственном развитии личности. - М. 1985.
3. Писаренко В. И., Писаренко И. Л. Педагогическая этика. - Минск. 1986.
4. И. И. Чернокодов. Профессиональная этика учителя. - М.. 1985.
- 5 Основы этических знаний. Под редакцией М. Н. Росенко. - Лань. 1998.

6. Этика и эстетика: Учебное пособие для самостоятельного изучения дисциплины /

Семінарське заняття 6-7. Основні категорії естетики

План

1. Сутність та специфіка естетичного.
2. Прекрасне та безобразне.
3. Підвищене та низинне.
4. Трагічне та комічне

Поради щодо підготовки до заняття

Мистецтво займає особливе місце в естетиці. Воно визначається тим, що мистецтво – вища форма естетичного освоєння дійсності. Це положення заслуговує на особливу увагу, оскільки в мистецтві естетичне – самоціль. Художник не ставить перед собою іншої мети, крім створення естетичної цінності, у той час як в інших видах людської діяльності естетичне похідне від цих видів діяльності. Феномен естетичного як стан внутрішнього переживання цілком можна назвати надлишковим переживанням суб'єкта стосовно самих об'єктів, предметам, обставинам, явищам, процесам, видам діяльності. Почуття, споглядання, колективні уявлення збагачені переживанням. Цей стан внутрішнього переживання існує тільки в суб'єкті, а тому виразити його об'єктивно, предметно не можна нічим, крім як знову викликавши його шляхом відтворення життєвої реальності, який він був спочатку породжений. Таку функцію "повтореного як би знову створеного світу" (В. Белінський) і виконує мистецтво.

Це основний принцип у збагненні природи і функції мистецтва. Естетичне в мистецтві стає і засобом і метою, беручи на себе системостворюючу функцію. Естетичне, як своєрідна інтегративна цінність здатна об'єднати в деякий моноліт усі функції мистецтва, даючи йому позачасове і неминуще життя.

Не менш важливою, поряд з естетичною функцією мистецтва, є соціальна і пізнавально-перетворювальна.

Особливо можна виділити загальнокультурну функцію мистецтва. У ній поєднується історія і сучасність, загальнолюдські і художні цінності і надбання особистісного прилучення до них. Мистецтво виражає естетичну сферу культури, будучи її ціннісною самосвідомістю.

Розглядаючи мистецтво як феномен культури, важливо виділити головну тріаду – мистецтво, вид мистецтва, твір мистецтва, де вид мистецтва можна визначити як духовно-практичну діяльність, мета і зміст якої – у переживанні, відображенні і розвитку специфічно художніми засобами, пов'язаними з однією з типологічних форм людської чуттєвості, соціального буття, із властивими йому культурно-історичними типами спілкування, різними уявленнями про світ, ідеологічними установами.

1. Дайте характеристику основним принципам чесноти і гріховності.
2. Охарактеризуйте правила моралі і поведінки представників родової общини.
3. Погляди на взаємодію політики і моралі.
4. Дайте характеристику взаємозв'язку моралі і права, моралі і релігії.

Самостійна робота

Теми рефератів:

1. Морально-етичні взаємини в сучасному людському суспільстві. Морально-професійна етика в етичному розвитку особи.
2. Етико-педагогічні ідеї моралі. Особливості вирішення етичних конфліктів в системі «вчитель-учень».

Література:

1. Боров Ю. Б. Эстетика./Ю.Б. Боров.: – М., 2002.
2. Гилберт К., Кун Г. История эстетики. Кн. 1, 2. Пер. с англ. – М., 2000.
3. Жаринов В. М. Эстетика. Раскрытие эстетической тайны: краткий учебник для школьников, студентов, преподавателей. – М., 2001.
4. Кондрашов В. А., Чичина Е. А. Этика. Эстетика. – Ростов-на-Дону, 2000.
5. Лаптенюк С. Д. Особенности профессиональной этики и ее роль в нравственном развитии личности. - М. 1985.
6. Писаренко В. И. Писаренко И. Л. Педагогическая этика. - Минск. 1986.
7. Основы этических знаний. Под редакцией М. Н. Росенко. - Лань. 1998.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

ПК1

1. Етика в системі наукового знання.
2. Особливості етичного знання.
3. Функції етики.
4. Походження моралі.
5. Поняття етосу, етики, моралі, моральності.
6. Мораль як суспільний феномен (загальна характеристика).
7. Властивості моралі.
8. Структура моралі.
9. Особливості моральної свідомості та її структура.
10. Добро як вища моральна цінність.
11. Поняття морального обов'язку.
12. Морально-етичне значення справедливості.
13. Честь і гідність людини.
14. Свобода та відповідальність людини.
15. Сумління .
16. Проблема сенсу життя та щастя людини.
17. Особливості моральної діяльності.
18. Вчинок як першоеlement моральної діяльності.
19. Проблема морального вибору.
20. Моральна оцінка вчинків та її критерій.
21. Особливості моральних відносин.
22. Морально-психологічні аспекти спілкування.
23. Товариськість як форма морального спілкування.
24. Дружба як вид моральних відносин.
25. Любов як моральний принцип, вид моральних відносин.
26. Моральні аспекти шлюбних стосунків.
27. Сім'я як суб'єкт моральної культури.
28. Поняття абсолютного й відносного в моралі.
29. Функції моралі.
30. Моральні цінності християнства.
31. Самовдосконалення як моральний обов'язок людини.
32. Етика та етикет. Види етикету.
33. Етика та глобальні проблеми сучасності.
34. Сучасна етична думка та її проблематика. (Етика ненасильства. Екологічна етика. Жива етика. Біоетика . Етика утилітаризму.
35. Етика й національно-державна розбудова України.

ПК2

1. Естетика як наука. Особливості Естетичного знання.
2. Естетика в системі філософського й гуманітарного знання.
3. Предмет естетики.
4. Основні етапи розвитку світової естетичної думки.
5. Вітчизняна естетична думка.
6. Категорія, “естетичне” та її особливості.
7. Естетична категорія “прекрасне” та її історична еволюція.
8. Естетична категорія “потворне”.
9. Поняття піднесеного.
10. Нище як категорія естетики.
11. Трагічне як естетична категорія.
12. Естетична категорія комічного.
13. Структура естетичної свідомості.
14. Взаємозв’язок етичного та естетичного.
15. Мистецтво як вид естетичної діяльності людини.
16. Діонісійське й аполлонівське в мистецтві.
17. Соціальні функції мистецтва.
18. Основні елементи мистецтва.
19. Поняття художнього методу, стилю і напрямку в мистецтві.
20. Види мистецтва та принципи їх класифікації.
21. Література як вид мистецтва, її специфічні особливості та жанрова диференціація (аналогічно формулюються питання щодо живопису, графіки, монументального мистецтва, декоративного та ужиткового мистецтва, культури, архітектури, музики, танцю, театру, цирку, кіно, естради, телебачення, фотомистецтва.).
22. Творчий процес та його особливості.
23. Мистецтво архаїчної доби.
24. Мистецтво Давніх Греції і Риму.
25. Мистецтво західноєвропейського середньовіччя.
26. Естетичні засади ренесансного мистецтва.
27. Естетичні засади мистецтва барокко.
28. Естетична концепція класицизму.
29. Естетичні принципи романтизму. Автор – Пітусь Л.М., доцент кафедри теорії та історії культури
30. Естетичні засади реалізму.
31. Естетика натуралізму.

- 32.Естетична платформа імпресіонізму.
- 33.Естетичні засади мистецтва модернізму.
- 34.Естетична платформа постмодерністського мистец

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- 1.Малахов В. Етика. Курс лекцій. — К.: Либідь, 2001. — 383 с.
 - 2.Навчальний посібник з естетики за ред..В.О.Лозового- К.:Юрінком Інтер,2004.—208с.
- Допоміжна
- Аристотель. Никомахова етика // Аристотель. Соч.: В 4 т. — М.: Мысль, 1983. — 830 с.
- Архангельский Л. Дружба // Философская энциклопедия: В 5 т. — М.: Советская энциклопедия, 1962. — Т. 2. — С. 76-
- Вердяев Н. Смысл творчества // Бердяев И. Философия свободы. Смысл творчества. — М.: Правда, 1980. — 607 с.
- Бубер М. Я и Ты // Бубер М. Два образа веры. — М.: Рес-публика, 1995. — 464 с.
- Регель. Работы разных лет: В 2 т. — М.: Мысль, 1970. — Т. 1,—671с.
- Регель. Философия права//Регель. Соч. — М. —Л.: Соц-экгиз, 1934. — Т. —380с.
- Гельвеций К.А. Об уме. — М.: Огиз, 1938. — 395 с.
- Гжегорчик А. Духовная коммуникация в свете идеала ненасилия // Вопр. философии., 1992. — № 3. — С. 54—64.
- Здоровенко В. Культура ділового спілкування. — Дрогобич: Коло, 2001. — 128 с.
- Каган М. С. Мир общения. — М.: Политиздат, 1988. — 319с.
- Кант И. Критика практического разума // Кант И. Соч.: В 6 т. — М.: Мысль, 1965. — Т. IV. — Ч. 1. — 544 с.
- Кант И. Лекции по этике.—М.: Республика, 2000. — 431 с.
- Лоренц К. Агрессия (так называемое Зло) // Вопр. философии, 1992. — № 3. — С. 5—38.
- Лоренц К. Восемь смертных грехов человечества// Вопр. философии. — 1992. — № 3. — С. 39—53.
- Малахов В. Етика. Курс лекцій. — К.: Либідь, 2001. — 383 с.
- Маритен Ж. Символ веры, соплециоп ае/ш//Маритен Ж. Философ в мире. — М., 1994. — С. 4—16
- Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. — Т. 42. — К.: Політвидав України, 1980. — 503с.
- Назаретян А. П. Историческая эволюция морали: прогрессе или регрессе? // Вопр. философии. — 1992. — № 3. — С. 82—94.
- Соловьев Вл. Смысл любви// Соловьев Вл. Соч.: В 2 т. —М.: Мысль, 1990. — Т. 2. — 822

